

UITSPRAAK KLACHTENCOMMISSIE WVGZ
16 augustus 2024 (mondelinge uitspraak 9 augustus 2024)

Klager: Dhr. XXXXXXXX, geboren op XXXXXXXX, verblijf houdend in XXXXXXXX, locatie XXXXXXXX.

Klager wordt ondersteund door mw. XXXXXXXX, patiëntenvertrouwenspersoon (pvp) en zijn moeder

Aangeklaagde: Mw. dr. XXXXXXXX, psychiater

Zitting: 9 augustus 2024 via Teams

Klachtnummers: 24.073

---

1. De klacht

De klachtmelding betreft;

1. de controle op gedragsbeïnvloedende middelen ten behoeve van zijn vrijheden.
2. De overplaatsing naar XXXXXXXX.

2. De procedure

2.1. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

De klachtencommissie (in het vervolg: de commissie) verklaart de klachten ontvankelijk als een klacht in de zin van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).

2.2. Het verloop van de procedure

- Op 30 juli 2024 heeft de commissie de klacht van klager ontvangen. Klager heeft de commissie toestemming gegeven voor het inzien van het dossier.
- Op 30 juli 2024 zijn aangeklaagde en de overige betrokkenen zoals bedoeld in artikel 5 van het klachtenreglement, van de klacht van klager in kennis gesteld.
- Klager heeft geen schorsingsverzoek ingediend.
- Op 31 juli 2024 zijn de schriftelijke uitnodigingen verzonden voor de hoorzitting op 9 augustus 2024. De commissie heeft aangeklaagde verzocht een schriftelijke reactie op de klacht in te dienen. De commissie heeft op 6 augustus 2024 een schriftelijke reactie ontvangen.
- De hoorzitting heeft op 9 augustus 2024 plaatsgevonden. Dezelfde dag is de beslissing, zie punt 7, aan klager, aangeklaagde en de pvp medegedeeld (telefonisch en voor zover mogelijk per e-mail).

Alle betrokkenen zijn van de ingebrachte stukken in kennis gesteld.

3. De feiten – voor zover van belang

Klager is geboren op XXXXXXXX. Uit de overgelegde stukken is gebleken dat klager psychotisch was ontregeld, waarbij paranoïde symptomen op de voorgrond stonden. Daarnaast is klager bekend met een stoornis in het gebruik van middelen en een antisociale persoonlijkheidsstoornis. De stoornissen leiden tot ernstig nadeel, gelegen in het bestaan van of het aanzienlijk risico op ernstig lichamelijk letsel, psychische en immateriële schade, maatschappelijke teloorgang, ernstige verstoorde ontwikkeling en agressie door en/of jegens klager.

Op 6 november 2023 heeft de rechter besloten tot het verlenen van de zorgmachtiging, waarbij onder meer en relevant in het kader van de klachtmelding, het opnemen in een accommodatie, en het controleren op de aanwezigheid van gedrag-beïnvloedende middelen zijn toegewezen. De zorgmachtiging is opgelegd tot uiterlijk 6 mei 2024.

Op 14 en 21 december 2023 wordt aan klager de informatie over het verlenen van verplichte zorg door de geneesheer-directeur overhandigd.

Op 14 en 21 december worden de beslissingsbrieven aan klager overhandigd tot het verlenen van verplichte zorg ter uitvoering van de zorgmachtiging. Op 13 december 2023 heeft de zorgverantwoordelijke klager onderzocht en is de voorgenomen beslissing met hem besproken.

Op 1 mei 2024 is door de plaatsvervangend zorgverantwoordelijke een verzoek tot tijdelijke overplaatsing gedaan waarbij klager wordt overgeplaatst naar XXXXXXXX, een XXXXXXXX. Dit verzoek is door de plaatsingscommissie van de XXXXXXXX geaccepteerd. Deze gemotiveerde schriftelijke beslissing is op dezelfde dag aan klager uitgereikt. Klager verblijft inmiddels op de XXXXXXXX bij XXXXXXXX.

4. Toelichting van klager

Klager heeft ter zitting een toelichting op zijn klachten gegeven; deze worden hieronder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hoe het met klager gaat, antwoordt hij dat het goed gaat. Klager geeft aan dat hij nu in XXXXXXXX verblijft maar dat dit niet goed bevalt. Hij zit veel opgesloten, kan niet naar buiten en heeft geen verlof. Klager zit nu 2 of 3 maanden in XXXXXXXX. Wel wordt gekeken of klager binnenkort op verlof mag.

Gevraagd naar de urinecontrole geeft klager aan dat hij deze verplicht moest uitvoeren om naar buiten te kunnen gaan. Wanneer klager terugkwam van verlof moest hij zich helemaal ontkleden. Klager vond dit vernederend en beschamend. De aanleiding voor de controle is omdat klager af en toe een joint rookt. Ook gebruikt klager andere middelen als hij met verlof is maar daar merkte binnen niemand iets van. Op de vraag of er een afspraak is dat klager geen middelen zou gebruiken antwoordt klager dat hij dit zelf moet weten. Sinds de laatste geponde klacht wordt klager niet meer ontkleed bij terugkomst.

Gevraagd naar de overplaatsing antwoordt klager dat hij op 2 mei 2024 is overgeplaatst naar de XXXXXXXX. Hij heeft hier vier weken gezeten en is daarna overgeplaatst naar de XXXXXXXX in XXXXXXXX. Klager geeft aan dat de overplaatsing naar XXXXXXXX met hem is besproken, maar de XXXXXXXX is pas op het laatste moment besproken. Klager is het niet eens met de overplaatsing. Klager gebruikte tijdens verlof alleen jointjes of amfetamine. Hij nam dit niet mee naar de afdeling en gaf dit ook niet aan medepatiënten. Klager moest na verlof altijd gelijk naar zijn kamer dus hij kon de middelen niet eens aan anderen geven, aldus klager. Klager geeft aan geen problemen te hebben en niet geholpen te willen worden. Ook zegt klager dat hij zich niet kan herinneren dat hij agressief was tegen anderen op de afdeling. Moeder heeft aangegeven dat klager wel geagiteerd kan raken maar zij kan zich dat voorstellen door alles wat klager heeft meegemaakt.

De PVP geeft aan dat de urinecontroles niet proportioneel zijn en dat de overplaatsing niet volgens de regels is verlopen.

Gevraagd of klager alles heeft kunnen zeggen wat hij heeft willen zeggen en of er goed naar hem is geluisterd antwoordt hij dat hij alles heeft kunnen toelichten.

5. Weerwoord van aangeklaagde op de klacht

Ter zitting heeft aangeklaagde verweer gevoerd; dit wordt hier onder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd naar de urinecontroles antwoordt aangeklaagde dat deze per 23 januari 2024 met klager zijn besproken en zijn ingezet. Zij geeft aan dat nergens is beschreven of klager hiermee in heeft gestemd. Er is geen 8:9 WvGGZ waarin staat beschreven dat er tegen de wil van klager controle op gedrag-beïnvloedende middelen wordt toegepast. Klager hield zich niet aan de afspraken zoals die beschreven staan in het behandelplan. Klager ging alsnog tijdens het verlof drugs gebruiken en kwam niet op tijd terug. Door het gebruik werd klager meer psychotisch op de afdeling naar medewerkers en medepatiënten. Dit is de reden dat er urinecontroles ingezet zijn.

Gevraagd naar de overplaatsing antwoordt aangeklaagde dat zij en klager hierover van mening verschillen. Er is sprake van een psychische stoornis bij klager. Of dit door de middelen komt of door schizofrenie is daardoor niet duidelijk. Klager is daarnaast niet lang genoeg op de afdeling geweest om te bekijken of dat er zonder middelen ook nog sprake is van psychotische verschijnselen. De psychotische belevingen zijn de aanleiding geweest om klager over te plaatsen. Klager laat dan erg veel agressie zien wat heeft geresulteerd in meerdere aangiftes van medewerkers en medepatiënten, mits zij dit durven aangezien er angst is voor klager. Aangeklaagde meent dat deze afdeling niet de juiste setting is voor klager maar dat er een hoger beveiligingsniveau nodig is. Er is met klager gesproken over de overplaatsing naar XXXXXXXX. De overplaatsing naar de XXXXXXXX is een soort time out geweest daar klager op de afdeling van aangeklaagde niet op zijn plek zat, zich niet aan de afspraken hield, problemen veroorzaakt op de afdeling en de maatschappij en middelen bleef gebruiken.

6. Overwegingen van de Klachtencommissie

Gelet op de ingebrachte stukken en wat ter zitting is besproken komt de commissie tot de volgende overwegingen.

Ten aanzien van de klacht 1 (controleren op de aanwezigheid van gedrag-beïnvloedende middelen)

De commissie heeft bij de klachten de rechtmatigheid van de verplichte zorg ter uitvoering van de door de rechter op 6 november 2023 toegewezen zorgmachtiging en de daarbij vastgestelde vormen van verplichte zorg te beoordelen.

Artikel 8:9 Wvvgz bepaalt dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt, dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer- directeur.

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden van de Wvvgz en aan vormvoorschriften als vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Verplichte zorg is een ultimum remedium. Als verplichte zorg noodzakelijk is, moet gekozen worden voor de minst ingrijpende vorm en zo kort mogelijk. Verplichte zorg moet voldoen aan de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en zorgvuldigheid.

De commissie overweegt dat uit de beslissingsbrieven van 14 en 21 december 2023 blijkt dat klager bij aangeklaagde gediagnostiseerd is met een psychotische stoornis en middelengebruik.

De zorgverantwoordelijke heeft zich op 13 en 21 december 2023 op de hoogte gesteld van de gezondheidstoestand van klager en hem onderzocht. Zij heeft dezelfde dag overleg met klager gehad over de voorgenomen beslissing. De beslissing van het beperken van de bewegingsvrijheid is op schrift gesteld en voorzien van een schriftelijke motivering. Het vakje voor controle op gedrag-beïnvloedende middelen is echter niet aangevinkt noch is deze besproken met klager. De geneesheer-directeur heeft klager afschrift van de beslissing gegeven en hem schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon. De mentor is de volgende dag ingelicht.

Nu de mogelijkheid tot verplichte controle op gedrag-beïnvloedende middelen niet is aangevinkt op de schriftelijke beslissing en deze niet gemotiveerd is en daardoor vermoedelijk ook niet besproken is met klager, wordt niet voldaan aan de gestelde formele eisen in de wet. De commissie oordeelt dat de klacht op voorhand op formele gronden **gegrond** wordt verklaard.

De commissie acht dat met wat uit de stukken, de informatie zoals opgenomen in de decursus, de schriftelijke reactie van aangeklaagde en hetgeen op de zitting naar voren is gebracht en voldoende aannemelijk is gemaakt dat zonder de controle op gedrag-beïnvloedende middelen en het zicht op gebruik door klager een zodanig psychotisch toestandsbeeld in stand blijft dat er zich bij klager ernstig nadeel voordoet in de zin van art. 1.1., lid 2 onder a. Wvggz.

De commissie acht met name aannemelijk dat het gedrag van klager, voortvloeiend uit zijn psychotisch toestandsbeeld, zodanig ernstig is dat dit zonder de verplichte zorg leidt tot ernstig nadeel. Klager heeft een antisociale stoornis en een stoornis in middelengebruik waardoor een toestandsbeeld ontstaat met daaruit voortvloeiend acuut gevaar. Klager gebruikt naar eigen zeggen wanneer het hem uitkomt en ziet daarin geen nadelige gevolgen. In de kliniek is klager fysiek en verbaal dreigend.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven).

Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg in de vorm van het controleren op gedrag-beïnvloedende middelen doelmatig en proportioneel is. Gelet op het bovenstaande is tevens aan het vereiste van subsidiariteit voldaan. De commissie verklaart de klacht voor wat betreft de verplichte zorg in de vorm van het controleren op gedrag-beïnvloedende middelen op grond van artikel 8:9 Wvggz inhoudelijk ongegrond. De commissie kan echter niet anders dan de klacht op formele gronden gegrond verklaren nu de gemotiveerde schriftelijke beslissing niet voldoet aan de gestelde wettelijke eisen.

Ten aanzien van de klacht 2 (Overplaatsing naar andere instelling)

Artikel 8:16 van de Wvggz gaat specifiek over de procedure voor het overplaatsen van een patiënt naar een andere zorgaanbieder of een andere locatie binnen dezelfde zorgaanbieder. In het kader van de Wvggz zijn er een aantal voorwaarden waaraan de geneesheer-directeur moet voldoen om een patiënt over te plaatsen:

- a) Noodzakelijkheid van de Overplaatsing:
De overplaatsing moet noodzakelijk zijn om de verplichte zorg te kunnen blijven bieden.
- b) Toestemming:
De patiënt moet in principe worden geïnformeerd over de voorgenomen overplaatsing.
- c) Continuïteit van Zorg:
De geneesheer-directeur moet ervoor zorgen dat de continuïteit van de zorg gewaarborgd blijft.
- d) Communicatie met Betrokkenen:
De geneesheer-directeur moet ervoor zorgen dat de patiënt en, indien van toepassing, diens vertegenwoordiger, familie, of andere betrokkenen op de hoogte worden gesteld van de overplaatsing en de reden daarvoor.
- e) Documentatie:
De beslissing tot overplaatsing moet goed gedocumenteerd worden, inclusief de redenen waarom de overplaatsing noodzakelijk is, en hoe de continuïteit van de zorg gewaarborgd zal worden.

- f) Informeren van de Officier van Justitie:
In sommige gevallen kan het nodig zijn de officier van justitie te informeren over de overplaatsing, vooral als dit in de zorgmachtiging is bepaald of als de officier van justitie betrokken is bij de casus.
- g) Advies van de Zorgverantwoordelijke:
De geneesheer-directeur moet advies inwinnen bij de zorgverantwoordelijke over de overplaatsing, om ervoor te zorgen dat deze in lijn is met het zorgplan.

Op 1 mei 2024 is door de plaatsvervangend zorgverantwoordelijke een verzoek tot overplaatsing gedaan waarbij klager wordt overgeplaatst naar XXXXXXXX, een XXXXXXXX. Dit verzoek is gedaan omdat klager bekend is met het binnenbrengen van amfetamine en cannabis. Deze middelen verstrekt klager vervolgens aan medepatiënten waardoor zij psychotisch ontregelen, met fysieke agressie en suicidepogingen tot gevolg. Klager is daarnaast met momenten zeer dreigend naar verpleegkundigen, zowel verbaal als fysiek. Er is aangifte gedaan voor bedreiging tot verkrachting jegens klager. In het XXXXXXXX -overleg met gemeente, politie en OM is een tijdelijke overplaatsing als mogelijkheid geopperd. Dit is goedgekeurd door de plaatsingscommissie van XXXXXXXX. Het betreft een periode van zeven weken waarna klager in beginsel terugkeert naar XXXXXXXX. Parallel loopt een proces om klager over te plaatsen naar de XXXXXXXX in XXXXXXXX. Beoordeling moet nog volgen.

Op 1 mei 2024 heeft de plaatsvervangend zorgverantwoordelijke een gemotiveerde beslissing op papier gezet en afgegeven aan klager. De geneesheer-directeur heeft aan klager op 1 mei 2024 een brief afgegeven met de boodschap dat is besloten om klager over te plaatsen.

De commissie acht dat met wat uit de stukken, de informatie zoals opgenomen in de decursus, de schriftelijke reactie van aangeklaagde en hetgeen op de zitting naar voren is gebracht en voldoende aannemelijk is gemaakt dat aan alle wettelijke vereisten van artikel 8:16 Wvvgz is voldaan. Ondanks dat klager aangeeft zich nimmer agressief te hebben gedragen of zich schuldig heeft gemaakt aan het verstrekken van middelen ziet de commissie de ernst van de verschillende aangiftes door het personeel wel de noodzaak om klager over te plaatsen. De commissie is dan ook van oordeel dat dit klachtonderdeel **ongegrond** is.

7. Beslissing

De commissie verklaart

- klacht 1 **gegrond**
- klacht 2 **ongegrond**

De commissie stelt klager in de gelegenheid om binnen 7 dagen na ontvangst van de uitspraak zijn zienswijze ten opzichte van het verzoek om schadevergoeding toe te lichten. Daarna krijgt de instelling 7 dagen de tijd om te reageren op dit verzoek. De commissie zal vervolgens uitspraak doen ten aanzien van het verzoek om schadevergoeding.

Deze beslissing is genomen door:

Mw. mr. XXXXXXXXX, voorzitter,
Mw. drs. XXXXXXXXX, psychiater
Dhr. XXXXXXXXX, algemeen lid.

In aanwezigheid van mw. XXXXXXXXX,

Ondertekening:

Beroepsmogelijkheden

De commissie wijst klager en de zorgaanbieder op de mogelijkheid dat zij op grond van artikel 10:7 Wvvgz binnen zes weken na het bekend maken van deze uitspraak de rechter om een beslissing over de klacht kunnen verzoeken. Dit kunnen zij doen door zelf rechtstreeks een verzoekschrift in te dienen.

Zij kunnen hierbij een verzoek tot schadevergoeding (doen) indienen.

Deze uitspraak zal in kopie worden gestuurd naar:

- *Dhr. XXXXXXXXX klager,*
- *Mw. XXXXXXXXX, patiëntenvertrouwenspersoon*
- *mr. XXXXXXXXX, advocaat,*
- *Mw. XXXXXXXXX, psychiater, aangeklaagde,*
- *Raad van Bestuur Vincent van Gogh,*
- *Dhr. XXXXXXXXX, Geneesheer-directeur,*
- *Directie Vincent van Gogh,*
- *Mw. XXXXXXXXX, vice-voorzitter klachtencommissie,*
- *Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.*